

Тазкия дарслари (132-дарс). Маддоҳлик

Шайх Мухаммад Содик Мухаммад Юсуф роҳимаҳуллоҳнинг «Тасаввуф ҳакида тасаввур», «Рұхий тарбия» 1-2-3-жузи ва «Хислатли ҳикматлар шархи» 1-2-3-4-5-жузи китоблари асосида бериб борилади. Мавзуларнинг тұлғық матни билан танишиш учун китобнинг ўзига мурожаат этиш тавсия этилади.

11:15 / 18.04.2021 3836

Маддоҳлик баъзи жойларда ман қилинган. Мадҳнинг ўзида олтита оғат бор бўлиб, уларнинг тўрттаси мадҳ қилувчида, иккитаси мадҳ қилинувчидадир.

Мадҳ қилувчидаги оғатлар қуидагилар:

1. Мадҳда ҳаддан ошиб, ёлғон қўшиб юбориш.
2. Мадҳга риёкорликни аралаштириш. Мисол учун, мақтаётганда уни яхши кўришини айтади, аслида яхши кўрмайди. Ёки гапираётган гапи ўз эътиқодига тўғри келмайди. Шунинг ўзи риёкорликдир.
3. Маддоҳ гоҳида рўёбга чиқиши мумкин бўлмаган нарсани ёки моҳиятини англаш қийин бўлган нарсани гапиради. Мисол учун, «Бу киши ўта тақводор, парҳезкор ва зоҳиддир», дейди.

وَيَلْعُمْ لِلَّا يَلْمَزُ عَمَّ سَلَّمَ أَنَّهُ مُنْتَكِلٌ لِلَّا يَصْرَرُ إِلَّا قُدْنَعُ لِلَّا يَفْرَطُ وَلَعْرَى لِلَّى يَنْثُى لِلْجَرَّمَلَسَوْنَأَنْجَحِيْشَلَا وَأَنْجَرَلَرَهَطَمُتْعَطِقَ

Абу Мусо розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам бир кишининг бошқа бирорни мақтаб маддоҳлик қилаётганини эшитиб қолдилар ва: «Ўша одамни ҳалок қилдиларингиз ёки белини синдириларингиз», дедилар».

Икки шайх ривоят қилишган.

Ортиқча ва ноўрин мақтов маддоҳлик бўлади. Бу иш мақталган кишининг ўзидан кетишига ва ҳовлиқиб, бузилишига олиб боради. Ана шу тариқа у одам ҳалокатга учрайди ва одамгарчиликдан чиқади. Шунинг учун ҳам маддоҳлик қилишда эҳтиёт бўлиш лозим.

يَلَعْهُ لِلَّا يَلَصِّبْنَاهُ دُنْعُ لُجَرَ رَكْذُونَعُ لِلَّا يَصْرَرَ رَكْبَ يَبْأَنَعَ
أَمْلَسَوْهُ يَلَعْهُ لِلَّا يَلَصِّبْنَاهُ دُنْعُ لُجَرَهُ يَلَعْهُ نَثَافَ مَلَسَوْهُ
هَلَاحَمَ الْحَدَامُ كُلْدَحَأَنَاكَنِإِ - أَرَارُمُ لُوقَيِ - كَبِحَاصَقُنْعَتْعَطَقَكَحَيِوْ«
أَلَوْهُ لِلَّا هُبِي سَحَوْ كَلَذَكُهَنَاكَنِإِ، أَذَكَوْأَذَكُبَسْحَأَلْقَيْلَفَ
هَثَالِثَلِأَوْرَ.» أَدَحَأَهُ لِلَّا يَلَعْ يَكَرُزِي

Абу Бакра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳузурларида бир киши зикр қилинди. Бир одам унга яхши мақтов айтди.

Шунда Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам бир неча марта: «Шўринг қурсин! Соҳибингнинг бўйинни кесдинг! Агар бирингиз ноилож мадҳ айтадиган бўлсангиз, «Менимча, ундоқ, менимча, бундоқ», десин. Агар ана шундайлиги кўрилган бўлса, Аллоҳ унга етарлидир. Аллоҳга бирорни поклаб кўрсатмасин», дедилар».

Учовлари ривоят қилишган.

Бу ерда бирорни юзига мақташ ҳақида, шу билан бирга, мақтовдан сўнг ўзидан кетиб, адашув йўлига кириши эҳтимоли бор кишилар ҳақида сўз кетмоқда. Ўринли ваadolатли мақтов жоиз. Баъзи жойларда эса кишиларни яхшиликка тарғиб қилиш учун ҳатто зарур ҳам.

4. Маддоҳ золим ёки фосиқ одамни мақтаб, хурсанд қиласди.

Мақталган шахсдаги офатлар:

1. Мақтов мақталган одамда кибр ва ўзини устун кўришига сабаб бўлиши мумкин.

2. Мақталган одам мақтовга учиб, ўзидан рози бўлиб, ҳимматини йўқотиши мумкин.

Мазкур олти офатдан холи бўлса, мадҳ жоиздир.

اُولاقَف مَلَسَوْهِيَّ لَعْهُ لَلِصَهْلَلُوسَرِيَّ لَإِرْمَاعِ يَنَبُذْفَوْهَاجَوْ
اَنْمَطْعَأَوْ، اَلْصَفَ اَنْلَصْفَأَوْ: اُولاقَهُ لَلِهِيَّسَلَاهُ، اَلْأَقَفَهُ اَنْدَيَسَتْنَاهُ
مُكَّنَيْرَجَتْسَيَّ اَلَهُ وَمُكَلَّوَقَصْعَبَهُ اَمُكَلَّوَقَهُ اَلْأَقَفَهُ اَلْوَطَ
دَمْحَأَمَإِلَهُ دُوَادَهُ بَأَهَورَهُ نَاطِيَشَلَاهُ

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳузурларига Бану Омирнинг элчилари келишди. Бас, улар:

«Сиз саййидимизсиз», дейиши.

«Саййид Аллоҳдир», дедилар у зот.

«Фазлда афзалимизсиз, ато(мол бериш)да каттамизсиз», дейиши.

«Бу гапингизни ёки бу гапингизнинг баъзисини айтаверинг. Фақат шайтон сизларни тезлатиб юбормасин», дедилар».

Абу Довуд ва Аҳмад ривоят қилишган.

Меъёрида ва ҳаддан ошмасдан мақтов сўзларини айтиш мумкинлиги шу ҳадиси шарифдан олинади.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг саҳобаларини мадҳ қилгандари ҳақида кўплаб ҳадислар келган.

Суфён ибн Уяйна дейди: «Ўзини билган одамни мадҳ қилиш зарар қилмайди».

نْبَأُدَّقْمَلَهَدَحَأَفَهُجَوَهِيَفُهَنَعْهُلَلَاهِصَرَنَأَمْثُعَهَلَعَهِنَثَأَفَلَجَرَهَاجَوَهِ
هِيَلَعْهُلَلَاهِلَلُوسَرَلَأَقَهُلَأَقَوَهَهِيَفَأَثَحَفَهَأَبَأَرْتَهَدَوْسَأَلَاهِ
دُوَادَهُبَأَهَورَهُبَأَرْتَلَهُمَوْهُجَوَهِيَفَأُثْحَافَهَنَيَحَأَدَمَلَهُمَتِيَقَلَهَإِذَا»: مَلَسَوْهِيَّ
هِيَدَمْرَتَلَهُمَلْسُمَهِ

«Бир киши келиб, Усмон розияллоҳу анҳуни юзларига мақтади. Миқдод ибн Асвад тупроқ олиб, унинг юзига сочди ва: «Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Қачон маддоҳларни кўрсангиз, уларнинг юзига тупроқ сочинг», деган эдилар», деди».

Абу Довуд, Муслим ва Термизий ривоят қилишган.

Бундан маддоҳларни маддоҳликдан қайтариб туриш ҳам зурурлиги келиб чиқади. Бўлмаса, улар ўз маддоҳликларида ҳаддан ошиб, бир-бирлари билан мусобақалашиб бораверадилар.

Бир киши ҳазрати Али розияллоху анхунинг юзларига қараб туриб, маддоҳлик қилди. Али розияллоху анҳу аввал шу одам ўзларини ёмонлаб юрганини билар эдилар ва унга: «Мен сен айтганчалик эмасман. Аммо ичингда сақлаб турганингдан устунман», деди.

«Рұхий тарбия» китоби асосида тайёрланды